

موفت خورالاعیان

اولی پرده

ری مثنی حسن، باز کی تی بچ، نیشکور و خورده

ارباب، بوخودا پادنگ بده، تخصیره گورده

تی باقی بدیهه چی ره فاندی، حوته مایه
عاررض و ابیم؟ نیجرا بدم؟ ان چی ادایه

ارباب ایئا بار، تی مو قسم، باقی محله
نیمسال گیرانی ساله، نایه، کله به کله

من ضامینمه؟ صدقه خایم، مالل لایه
تی ورزایا بوفروش فادن، حق نامه خودایه
دیمه بنایی قول خودا، قوله روسولا
تو نماز خوانی می میلکه سر، فاندی می پولا؟
اصلن گیله مرد تا به یه زوره، تو بوگو، نه
فیل و چوکوشه نقله، هوجوره، تو بوگو نه
بی دین تو چوتو، تی دخترا مردا بدایی
رخصت نامویی، شیرینی ناوردی فانه دایی
تی غوسل و تی روزه، تی نماز و تی زیارت
همه ایه اربابه ره، حتی تی طهارت
بی رضایت من، چی بخانی، چی نخانی
غصب، غصبه، چی می مال، چی بیشی کمند دگانی

ارباب، تو می پئر جایی، من تی خانه زادم
تی سرگی همه لختیمی، نارم ترا فادم
نیمسال اما نه قند بیده بیم، نه قوماشا

ری شوکر بوکون، خالی چوواشا تانی خوردن
لختی گیله مردی، بیمیری یم، تانی مردن
از جغلگی عادت بوکودیم، پوشت اندر پوشت
می نیشتها هرگز وانی به، بی کره، بی گوشت
آسوده تویی، رخت و لیباسه غما ناری
تابستانی، پائیزی، زمستانی، بهاری
کفش و گالوش و پالتویه پوستو، شاله گردن
سرما روزانا، ان همه بارا، نه شه بردن
هفت ما کی تو پایرانده کونی، بی دیل و بی غم
پن مایه دیگر چاروق نوبسته، به جهندم
می پا، نیئا مخچه بزه، می مورده بوسوخته
تو راحتی از مخچه، تی پا همیشه لخته
تی لرزه تبه حکیم دوا، تی خانه بید دار
آفتاب دیمه تی تباکونی، شی تی، پی کار
می چازدیگی ره، هفتا حکیم و ابایه فی الفور

با کلفت و با نوکر و چاکر، می سره جور
 هی سس نوکونید، دم نزه نید، حال ناره آقا
 پشه آقاییه چک بزه، احوال ناره آقا
 چن روز، کی خوسم، هفتا محل به، اوچی ناسته
 مردوم می عیادت و ابانید، دسته به دسته
 تا چاقانیم، بیچاره دوکتور به عذابه
 تیلیفون تیلیفون سر، چیه، آقا حال خرابه!
 می خرجه مخارج زیاده مشتی حسن جان
 ئینصاف تو بدن، دوکتور ایبه بی پول و مجان؟
 در چار براران هشتا خاخور خوشکیل و سرمست
 بی حکیم دوا، هفتا بوشو، ئی دانه بمانست
 پول ناشتیدی ری، هرکی ناره پول، وا بی میره
 پولدار تانه خو گوشه کنار انا، بی گیره
 تو فته چهل یاله داری، هیچ چی نو بوسته
 من شیش ده فا، باخیه بزه مه، بازم و ابوسته
 تی زن، تی خاخور جغله به کول تانیدی بجارکار
 اقدس الملوک نتانه پیاده بشه بازار
 تی جغله ماشالله فورانه ورزا و لیشه
 می جغله گیرفتار پیچا و سگ و گیشه
 زالو دکفه موقت موفته ره، تی زنه پایه
 باز شیکوه داری؟ زالو خودش، حکیم دوایه
 القصة اگر فاندی تی قرضا، بدانم من
 فرزندی به جا، تی نیجارا پس بخوانم من
 تی کاشته کاره کیخودا خودش خاطر خایه
 هشتاد قوتی یا، صد قوتی با میل، رضایه
 اروایه پبله موفتخور و جانه هه دختر
 من کاری کونم، کاری کونم، صارایه محشر
 حاکیم دانی بی مشورته من، نوخوره آب
 فردا؛ نوکونی شیکوه بیگی ظالمه ارباب
 او شکلا دینی، نقره عصا، تیرمه قبایه
 جینت آشیان، موف خوره اعیان می بابایه
 از خاقانه مغفور داریمی القاب و بونچاق
 بالفطه مبارک بابایا گفنی قورومساق
 می ئیسمه واسی، ریسمه واسی، گفتاره وستی
 پون صد تومونا خارکونمه، هه کاره وستی
 تا رایته لختی نوخوره می ماله حالا
 فردا نوگویه اربابه مال، خوشانا حلالا
 او روزا خودا پیش ناوه ره حورمته آیات
 کارکردنه خر، خوردنه یابو، بوگویه لات
 وای از او روزانی کی تو، تی حقا بدانی
 از سر بایی پیش و فلکه خطا نخوانی
 تا من بوگویم چخ، بز می می چکه چانا
 دازه امه را، برچینی می، بی نیشته جانا
 ا، ده ساکی سینه نی هی نیمروز به اطفار
 می خرخرا فردا بی گیره، دخشاره دیفار
 تا من بوگویم ویشنایمه، بوگویی بوخور زهر
 اون داز و، اونم جنگل و، اون هیمه و، ان شار
 هو ساعتا من سخته کونم، جانه می اقدس
 چون موقت بوخوردم، نتانم کارابشم پس
 یارب به حق حورمته ریش حاجی قاضی
 مجلس نکشه نخشه تخسیمه اراضی
 "افراشته" هر قدر خودایا کی زنه جوش
 هون قدر، ده بد تو، گیله مردانه چوم و گوش

دویمې پرده

به به چی عجب می جانہ آمشتی حسن جان
با کفش بیا، قالی جهندم، ترا قربان
بیس میلا، بفرما بوشو موبله فتر سر
چاقه تی دوماغ؟ خوبی؟ خوشی؟ چی خیراتر؟
اقدس، بوشو تایا بوگو مورغا سرا بیله
فی الفور نیذه میوه نیذه شیرینی بی هیله
می مشتی برارجان، تی عمو، خسته ای زای جان
او شربت نارنجا بوشو بار، نیتا فنجان
او بسنه کی وان بوسته، فادن واگونه تی مار
از هو چایی عطری، هو موربا، عموره بار
جغلان ساقیدی، بله! خودا شوکر هیزاروار
چکه نوگونه تی گابه گاجه، تی تیلیمبار؟
تی کولدومه ورزا چو تویه، خوب نیسه؟ ساقه؟

دور جانہ ارباب، ماشالا چله و چاقه

تی خوشکیله فوندوق چی کونه؟ آخره شعبان

خو عمرا بدا اربابا - آخ می جانہ سک جان

حیوانا چی بو؟ - خوردی و خوفتی نیلا پرده

اوحی، نوا گفتن، می دیل از غوصه اومرده

بی مورو و بی رحم، خاستی نیچی نی ویشتن
تا من می حکیم باوه رم، واستی مه را گفتن
خب مشتی برار، باز تی نمازا خانی؟ - البت!
مردن کی دانی حقه، خودا حق، عرصات حق
هم نکیره هم مونکر و هم پورته صلات حق
تو شیعه و من شیعه، اما هر دو براریم
هم قبله شیریکیم، پدر کوشتیگی ناریم
اون حرفه او دنیا، بره سه بیم به هه دنیا
برحقه هم امنیه و هم ثقت و هم نیجرا
سر نیزه کی بر حقه، زره پوش کی حقه
سر هنگ سه تا قوپه اونی دوش، کی حقه
سربازه وظیفه تی پسر، یا تی براره
حقه فوداره پترا، به سرهنکه نیشاره
پای تخت کی برحقه، وزیرالوزرا حق
هم تخت کیان، تاجه کیان، حقه یه شا، حق
تی سرگی، به جانہ می خانم، مرگه تی کبرا
ناحقه شومه مسلک و تی حزب و تی شورا
ناحقه تی فریاد و تی افغان و تی زاری
ناحقه تی بدبختی و لختی، تی نداری
ناحق، تو مه را فاش و فلاکت دیهی، لک لک
می چوشمه دورون فاندیری گی، دوزده پدرسگ

ارباب جانہ کا، کو دیلہ امرا تو گوی، دوز
 پس ان ہمہ بونجاق و قوالہ تی کونہ گوز
 الان سہ چہارسالہ تی رہ پاک اوتو راستی
 ازکالی نیمہ بدتر بوم من، راسی راستی
 اروای پیلہ موف خورو جانہ می دختر
 تی دامنه لوشا گیرہ مہ صارایہ ماسر
 گم، بار خدایا، تی چہ ور، تی روخانہ آب
 رنج از گیلہ مرد و اونی جغلان و اونی گاب
 من طیق قوالہ می رہ خوفتیم، می رہ خوردیم
 ئیچہ دنرا بوستی، شویم امنیہ اوردیم
 ری، حزب چیہ، مزب چیہ، مشتی حسن جان
 آزاتی خایی، گب بزن، ارباب ترا قوربان
 من جنگلہ احزابمہ، می حزب قشنگہ
 حزبہ ہمہ جور آشہ، شوتورگا بہ پلنگہ
 ہم لختی و سختی درہ، ہم حاج پیلہ ارباب
 آب بندہ سیفیدرو، ہوی نیسا، ہم خان میراب
 ہم مورغ نیسا، ہم خوتہ کا، ہم پیچا، ہم شال
 لا بود کی شہل مورغہ وکیل وابیہ نیمسال
 ہم لاتہ ماشین شور درہ ہم حاجی گاراج دار
 اروایہ حاجی، حزب نوگو، شلہ قلمکار
 عدلیہ و نظمیہ و امنیہ، امہ دس
 تی ناما بہ دفتر بزن، ای مشتی فلانکس
 گیلانی جماعت کی نجیب اللوجوبایہ
 دونبال نوکونہ خلخالی کوردانہ ادایہ
 آذربایجانی نی ہہ خوناما فیدایی
 من تی جانا قوربان، تو بوشو گشنہ گدایی
 یارب بہ حقہ حورمتہ ریش حاجی درویش
 گیلانہ درون وقعہ یہ تبریز، نابہ پیش!
 تقسیمہ اراضی بوکونی جانہ می دختر
 من تی چوموشہ بندا گیرم فردایہ ماسر
 تقسیمہ اراضی بیہ، تریاک خورمہ من
 من خون دکفہ ناحق و نابود بہ تی گردن

ارباب، تی رویا بنام، رونی یہ چرمہ
 ای مار بزنہ تی توکا، چی چرب و چی گرمہ
 تی اوستا می شاگردہ، تی فندمی چوموشہ بند
 باموختہ کلاچم، بوشو ای چاچولہ چولمند
 ای دہ فا، د، نہ کول فادمہ نہ خورمہ گول
 تاثیر نارہ، تی کلک و پولیتیک و بامبول
 از مرگ مہ را ترسانی؟ اروایہ تی بابا
 لختی گیلہ مردم، مرا از مرگ چی پروا
 آدوزدہ کلک لشتہ نیشا پاکارہ کارہ
 جنگل نی یہ، خوکہ کلہ بی، خوکو گومارہ
 مرحومہ کوچیک خان و حاجی ممدالی زادہ
 نیمسال خان و دسمال خان و میرزا قولی زادہ
 حیثمت رودا دوکتور کنہ، واہلہ انی وارث
 میراب بیہ شمروسان خولی و حارث
 ان میرزایہ دوستورہ کی تو دوزدہ قورومساق
 سروختہ رعیت بیثی با مورغانہ یہ داغ؟
 ئیمروز، شومہ نوبتہ، فردا امہ نوبت
 ئیمروز، تو امنیہ دیہی فیت، کوشی آدم
 فردا چی کونی، سگ کوشی و خوک کوشی موسم؟
 فردایہ کی، تی پلفہ جانہ، آبا کونم من

فردا چه کله جیر، تی پئره کا، سوجانم من

سیومی پرده

ا، ری ماکاتنه، دوزده قولی، کشکه بادمجان
ری، مثنی حسن، کوره پیچا، تف به تی وجدان
تو دین داری؟ وجدان داری؟ نه اقدسه جان گی
حب الوطن، نیمان داری؟ نه اقدسه جان گی
تو یاغی بی، بازی کونی با هستی مردوم
یاغی کی ناره شاخ و ناره دوم و ناره سوم
اون اوی ده فا، تی اینقلابه ساله موکافات
ولوا و الم شنگه دگادی، دره دیهات
تی بالا دبستی آله پارچه، ترا یاده؟
تی چکمه، تی باشلوق، تی یاپونجه، ترا یاده؟
کوردو، او روس و، کون نوشور و، یولداش و قارداش
پادنگ زن و، گاریچی و، نوبین و، نوب تاش
مچد خوس و، سنگگ خور و، پوستان بوجووسته
هر، بی سره پایی کی کودی خو پئره کا قار
زرتی بویی سر کرده یه سیصد تا توفنگدار
حیدر عمواوغلی، پیله شیطان، ترا یاده؟
او چرمه کولا، قزمزه تومان، ترا یاده؟
خاطر اوه ری؟ بالخونه جور، سنگه عمارت
او نطق و، او غوغا، او می تینگ و، او حرارت
خاطر اوه ری؟ گفتیدی ارباب و ابی میره
الان کی جه مرده و ابی میره، وادی میره
خاطر اوه ری؟ گفتیدی، هی هی گیله مردان
دازه امه را، ورجی نید اربابا، هه الان
گردوزیدی ئیمروز، اشان، موشه سولاخا
فردایه کی بیرون اوه ره راب خو شاخا
یک عیده کناره مج و یک عیده میان خور
رنج از تو، برنج از تو، پس ارباب خو پئره گور
ارباب چیه؟ گاب کونه قوالا بچرسته
الان سه هیزارساله کی دوشتان دره، بسته
تی لاله پیته زن، بوبوبو، صدره زناکان
تی فینگی آشورم بوبوبو، رهیره زاکان
خاطر ایبه قداره و شیش لول والا نه بی؟
تب شیش لوله دوما، گول و مانگول والا نه بی؟
اوی ده فا، گیرم جاهیل و نادان بی، قوبیله
موزر ده بده میرزا کوچک خان بی، قوبیله
وقتی که د میرزا بوشو، قزاق بوبو پا دار
سر نیزه جا، سر نیزه بوشو، بر سر بازار
تو واستی بفامی که خودا یاره امایه
آ موف خوره اعیانه خودا، کونه خودایه
اوی ده فا، چی ره پایه علم، جوش زه بی هی جوش؟
ای ده فا، چی ره چمچه جه پختی، گوله چاوش
ای ده فا، چی واستی بوبویی قاطی یه توده؟
تخفیفه صدی بیسته واسی، هی زه بی روده؟
هر وختا فئر سوسته، تی شیلان کشی وخته
می زوزوکشی وخته، تی قیلان کشی وخته
آب تی ریشه ره راستی آوردی، سره پیری؟
تی پا گوره لب نابی، بازم معرکه گیری؟

تی زامایا من جین وی زائم نیجباری گیری؟
 ها، بی نمکه دس وایشه ساتوره جبری
 د، چاپلازنی، آنوکشی، هوار هوار گی؟
 بازم شلاره امر اگویی مورده باد از باب؟
 باز بیچاره اربابا، دیهی خاکه نمک آب
 ای خائنه ناموسه وطن، بیضه یی نیسلام
 ای خاک دو عالم به تی سر، ان تی سر انجام
 ای بی وطن، ای بالشویک، ای اجنبی جاسوس
 می میلکه سره رایتی، یا جیره خوره روس؟
 ای خاک دو عالم به تی سر، شیعه جماعت
 مزدک په رس و، دهری نی به، تا به قیامت
 هرگز خایه بون مور سولیمان؟، کی نه ولا!
 قطره تانه زئن طانه به عومان، کی نه ولا
 "زیزا"، تانه ورزایا فورانه، اها، یا نا؟
 جاندار اقا! می عرض خلافت؟ - نه، صحیحه!
 اون منطقیه؟ - نه، انی هم زاما تقی یه
 فرمایی به شم باوه رم، امر، امره موبارک
 جاندار، تی جانا قوربانه، تی دومبه سه چارک
 اصلن گیله مرد تابه زوره - بله قوربان
 فیل و چوکوشه نقله، هوجوره - بله قوربان
 صد پیسه کلاچا، ئینا خوشکه ده بکه، بس
 صد تا، شوما شورا، ئینا چوب و فلکه، بس
 اصلن شوماها کیسیدی؟ چی داخله آدم
 صد تا، تی مانستان کی بی میره، ئینا سک کم
 گفتیم کی بایم تی سکه درگایا عیادت
 از روی سیاست بو، نه از روی ایرادت
 نیشتی فخر سر اوروزان، مصلحتی بو
 از من کی توابع، چه تو بی معرفتی بو
 تی دودکه بوجا، اوروزا، من کرا مردیم
 ناچاری جا، می غوصه و می غیظا، نه وردیم
 تی شوئه پسی، هی دیله گولی زه بیمی من
 واگیر کودیدی، می جان دختر، می خورم زن
 او، روزا خودا پیش ناوره باز دوباره
 می زای، می جیگر گوشه، تی ره سینی بداره
 تی عقل چی فتوا دیهه کی، موف خوره اعیان
 دارایه میدال و لقب، از مرحومه خاقان
 با ان همه نیسم، ان همه ریسم، ان همه شوکت
 شایسته بو، لوفت به کشه از تویه نکیت؟!
 می خطه شکستا، ناره ارشته میان کس
 فامیده یه، اشاره منم، نییچه می اقدس
 احمق، تو لیاقت داری تیلفون بزنی؟ نه
 تو عورضه داری رادیو یا کوک بوکونی؟ نه
 تو نانی، تی خایه سراجور، یا سراجیره
 تو نانی، وکیل وختی کولوفتا به وزیره
 کلکته و لندن، ئی ساعت رایه، دانی تو؟
 او، چن ساعت واقونه امرایه، دانی تو؟
 شانگایه چایی بهتره، یا چایی لاجان؟
 آلو امه شین بختره، یا ماله خوراسان؟
 هر هفته می سوغاتی، کراشون دره پاتخت
 چاپاری کراشون دره، امون دره پاتخت
 هر وخت کی امه حضرته اشرف ایه گیلان
 من پیش دوبوکم، دونباله تا، چاردهی یه خان
 توده چیه، جنگل چیه! قوربانه دمورات !

می روحه روان، راحتہ می جانہ دموکرات
 ان حزبه کی، آہ منہ مظلومہ فقیرہ
 از میثله تو ضحاک و تو شداد فاگیرہ
 ان حزبه کی، سر نیزہ دارہ می دیلہ و اسا
 آشوب گرانہ فودارہ، می دیلہ و اسا
 سر نیزہ یہ براق و زرہ پوش، ماشالا
 پاخمہ حاجی خان، با خو باباسیل و خو وافور
 خو سینا میدال وارگادہ، غمزہ کونہ چی جور
 صد شوکر، کی آخر برہ سہ حق بہ خو حقدار
 مو شغولہ بہ کارہ، می اودار و می بچ انبار
 بیس قوتی دو من، پس نی پیرارسالہ بقایا
 باقی محلہ پارسالہ، بیس قوتی ئی من کم
 ئی من ترا پیش کش، تو بی گیر، بیس قوتی روہم
 سینزا قوتی یم بابئہ نیمسالہ غرامت
 ہشتاد قوتی جمعن، تو بہ خیر، من بہ سلامت
 تی سورشاتہ چن سالہ زنہ سر بہ جہندم
 از مورغانہ و کیشکا بی گیر، تا بابا گندم
 تی خوج دارہ تا، خوج اوہ رہ فشکن و دشکن
 حسرت بمانستم بوگویی، تی پئرہ گور، ان
 ارواہہ تی پئر، جانہ می مار، آقاہہ جاندار
 شلاق چی کونہ ! گول لہ فودار ! آقاہہ جاندار !
 ان تودہ ئیہ ! خون نارہ ملعون ! چی رہ ترسی؟
 فرمایہ : قوتیل یوزی و موذی ! چی واپرسی؟
 من راضی یمہ سکتہ یہ ناقص جا، بی میرم
 د، لا بود و ناچار، اشانی لبلائی گیرم
 شیش تا شمہ کیرتوب بوکودہ نذر می اقدس
 تا باز بو بوستہ ہہ نہ نک و ہہ یجار پس
 فردا، خودا نا کردہ چنانچہ می زبان لال
 اوضاع واگردان بوکونہ، مثل پیرارسال
 از من نہ نیشانی مانہ، از تو، نہ علامت
 دیدار امہ شین دہ کفہ، روز قیامت
 ای دہ فاء براق چین کونہ، کیش خالا اوسانہ
 می کورشاکویی لوکارہ، تی پئرا سوجانہ
 از کونہ تی ویلا کونہ فردا، یکہ دورہ
 ا، کار، واگردان دارہ، من زندہ، تو مورده
 (افراشتہ) پئر آدمہ اینسان بو، بمردہ
 ا، جعفر کذاب، جہ ماری گیلہ مردہ

محمد علی افراشتہ